č. j. 6 Azs 28/2003 - 59

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Brigity Chrastilové v právní věci **žalobkyně: G. B.**, zastoupena Mgr. Veronikou Moudrou, advokátkou, se sídlem P. 6, Ke Džbánu 566/2, proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra**, se sídlem P. 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3. 4. 2003, č. j. 6 Az 42/2003 - 15,

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3. 4. 2003, č. j. 6 Az 42/2003 - 15, **se zrušuje** a věc **se vrací** Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadá kasační stížností rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 6 Az 42/2003 - 15 ze dne 3. 4. 2003, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM - 3115/VL - 10 - P11 - 2000 ze dne 4. 3. 2002, jímž bylo rozhodnuto, že se stěžovatelce azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje, přitom na stěžovatelku se nevztahuje překážka vycestování podle § 91 téhož zákona.

Stěžovatelka ve své kasační stížnosti namítá, že Městský soud v Praze v předcházejícím řízení nesprávně posoudil právní otázku splnění podmínek pro udělení azylu. Stěžovatelka dále namítá, že při zjišťování skutkové podstaty byl žalovaným porušen zákon v ustanoveních o řízení takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost,

a pro tuto vadu mělo být jeho rozhodnutí zrušeno. Orgány, na které by se stěžovatelka mohla podle předpisů platných v zemi jejího původu obrátit, jsou co do jednání a rozhodování negativně ovlivněny moldavskou mafií, která stěžovatelce vyhrožovala, a to do té míry, že by jimi poskytnutá ochrana nebyla účinná, resp. že by stěžovatelce pokus o zajištění takové ochrany mohl případně i ublížit. Jediným řešením tak byl útěk, který stěžovatelku vedl až k žádosti o udělení azylu. Kromě toho se Městský soud v Praze dle stěžovatelky nevypořádal s tím, zda žalovaný správně posoudil nesplnění podmínek pro udělení azylu, jak vyplývají z § 13 a § 14 zákona o azylu. Soud měl zjistit, zda existují důvody pro případné udělení azylu i podle těchto ustanovení, věnoval se však toliko podmínkám uvedeným v § 12 zákona o azylu a nepřezkoumal tedy rozhodnutí žalovaného v příslušném rozsahu. Navíc stěžovatelka tvrdí, že neudělila souhlas s rozhodnutím ve věci samé bez nařízení jednání, a dovozuje z toho nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Soud doručoval stěžovatelce výzvu k vyjádření souhlasu či nesouhlasu s rozhodnutím věci bez nařízení jednání na přelomu února a března 2003 na adresu ubytovny v R. ulici č. 41 v P. 5, kde se však stěžovatelka již od srpna 2002 z důvodu vyplavení ubytovny nezdržovala. Stěžovatelka totiž od této doby pobývala u paní O. P. – J. na adrese „D. 7, P. 1“. Výzva podle § 51 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), tak byla doručována na místo, kde se stěžovatelka nezdržovala, nemohla proto být doručena ani v důsledku fikce a lhůta pro vyjádření souhlasu či nesouhlasu s rozhodnutím věci Městským soudem v Praze bez nařízení jednání tak dosud neuplynula. Ze shora uvedených důvodů stěžovatelka navrhuje, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc vrácena Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení. Stěžovatelka zároveň navrhla přiznání odkladného účinku jí podané kasační stížnosti, který odůvodnila zdravotním stavem paní O.P. – J. a potřebou pečovat o ni.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nejprve nevyjádřil.

Vzhledem k tomu, že otázka místa, kde se stěžovatelka v průběhu řízení před Městským soudem v Praze zdržovala, byla klíčovou otázkou mimo jiné i pro posouzení včasnosti podání kasační stížnosti, byly v rámci postupu Městského soudu v Praze podle § 108 odst. 1 s. ř. s. opatřovány podklady pro rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Stěžovatelka v kasační stížnosti a v jejím doplnění tvrdí, že se v ubytovně v R. ulici v P. nezdržovala od srpna 2002, neboť ta byla v této době v souvislosti s povodněmi zničena a svoji činnost již neobnovila. Potvrzení od jejího bývalého provozovatele však nemůže předložit, neboť se jí nepodařilo jej kontaktovat. Stěžovatelka proto k provedení důkazu navrhla čestné prohlášení paní O. P. – J., v němž se uvádí, že stěžovatelka u ní skutečně na adrese „D. 7, P. 1“ od srpna 2002 bydlí. Z vyjádření České pošty, s. p., provozního ředitelství obvodu P. - západ, vyplývá, že stěžovatelka měla od 7. 3. 2003 na poště zřízenu dosílku na adresu „D. 7, P. 1“, avšak při doručování nyní napadaného rozsudku Městského soudu v Praze (zásilka podaná dne 8. 4. 2003 - ve vyjádření je nesprávně uvedeno datum „8. 4. 2004“) došlo k pochybení doručovatelky a zásilka byla namísto jejího doslání uložena na poště. Z vyjádření žalovaného pak vyplývá, že ten nemá informace o místu, kde se stěžovatelka zdržovala. Pobyt stěžovatelky na adrese „D. 7, P. 1“ eviduje až od 17. 7. 2003.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka opustila zemi svého původu z důvodu uváděných obav o svůj život. Stěžovatelčin manžel byl zabit mafií poté, co se s ní zapletl, a mafie začala vyhrožovat i stěžovatelce samotné. Stěžovatelka se o pomoc příslušných orgánů včetně policie nepokoušela - nemělo to dle jejího názoru význam, neboť tyto orgány jsou s organizovaným zločinem provázány. Poslechla přátele a ze země svého původu odjela. Žalovaný dospěl k závěru, že nejde o důvody, pro které by měl stěžovatelce udělit azyl, a proto jí azyl neudělil. Z obsahu soudního spisu

pak Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka napadla rozhodnutí žalovaného opravným prostředkem, který byl po 1. 1. 2003 projednán jako žaloba. Opravný prostředek byl podán dne 29. 4. 2002 u žalovaného, Vrchnímu soudu v Praze byl postoupen dne 29. 7. 2002; v opravném prostředku je uvedena adresa stěžovatelky „R. 41, P. 5“. Stěžovatelka v tomto opravném prostředku namítala procesní pochybení, jichž se měl dopustit žalovaný, a požadovala opětovné posouzení jí uváděných důvodů. Městský soud v Praze, který o věci podle právního stavu účinného po 1. 1. 2003 rozhodoval, žalobu zamítl. Učinil tak bez nařízení jednání. Výzvu k vyslovení souhlasu s takovým postupem ze dne 17. 2. 2003, č. j. 6 Az 42/2003 - 11, zaslal dne 20. 2. 2003 stěžovatelce na adresu „ubytovna R. 41, P. 5“. Zásilka obsahující tuto výzvu byla vrácena soudu dne 13. 3. 2003 zpět a vyplývá z ní, že adresát v místě doručování nebyl zastižen, tato zásilka byla uložena na poště a nebyla vyzvednuta. Městský soud v Praze následně vydal rozsudek, kterým žalobu zamítl. Rovněž zásilka obsahující tento rozsudek byla nejprve doručována dne 9. 4. 2003 na adresu „ubytovna R. 41, P. 5“, poté byla stěžovatelce doručena dne 12. 6. 2003 (na doručence je uveden údaj „D. t. 7, P. 1“). Tento rozsudek napadla stěžovatelka kasační stížností podanou osobně dne 24. 6. 2003.

Kasační stížnost byla podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze vzešlo (§ 102 s. ř. s.) a jsou jí uplatněny kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. (nezákonnost způsobená nesprávným posouzením právní otázky), podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. (vada řízení před žalovaným, pro kterou mělo být jeho rozhodnutí soudem v předcházejícím řízení zrušeno) a podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (nepřezkoumatelnost rozhodnutí soudu).

Pokud jde o včasnost podání kasační stížnosti, pak podle § 106 odst. 2 s. ř. s. musí být kasační stížnost podána do dvou týdnů po doručení rozhodnutí. Zásilka obsahující nyní napadaný rozsudek byla stěžovatelce doručována do vlastních rukou. Podle § 46 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), který se použije na základě § 42 odst. 5 s. ř. s., nebyl-li adresát písemnosti, která má být doručena do vlastních rukou, zastižen, ačkoli se v místě doručení zdržuje, písemnost se uloží a adresát se vhodným způsobem vyzve, aby si písemnost vyzvedl. Nevyzvedne-li si adresát zásilku do deseti dnů od uložení, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Není-li přitom podle § 46 odst. 5 o. s. ř. zjištěn opak, má se za to, že se adresát v místě doručení zdržoval. Byla-li tedy zásilka obsahující nyní napadaný rozsudek doručována dne 9. 4. 2003 prostřednictvím pošty a vyplývá-li z jejího vyjádření, jak je shora uvedeno, že stěžovatelka měla od 7. 3. 2003 zřízenu dosílku na adresu „D. 7/13, P. 1“, na níž stěžovatelka dle svého vyjádření a dle listiny obsahující písemné čestné prohlášení osoby, která jí ubytování na této adrese poskytla, bydlela, přitom ze soudního spisu nevyplývá žádná skutečnost, která by svědčila o tom, že se stěžovatelka zdržovala na jiné adrese, než na té, kterou nyní uvádí (tj. „D. 7/13, P. 1“), pak má Nejvyšší správní soud za prokázané, že doručení nyní napadaného rozsudku podle § 46 odst. 4 o. s. ř. za použití § 42 odst. 5 s. ř. s. nemohlo v dubnu 2003 nastat, neboť v daném případě je splněna podmínka podávaná z § 46 odst. 5 o. s. ř. za použití § 42 odst. 5 s. ř. s.; stěžovatelka se v místě, kam jí bylo doručováno, v dubnu 2003 nezdržovala. Rozsudek jí tak byl doručen až dne 12. 6. 2003, kdy si jej osobně převzala, a byla-li kasační stížnost podána dne 24. 6. 2003, pak lhůta dvou týdnů pro její podání z § 106 odst. 2 s. ř. s. byla zachována. Kasační stížnost je tedy podána včas.

Nejvyšší správní soud za této situace kasační stížností napadený rozsudek v rozsahu uplatněných kasačních důvodů podle § 109 odst. 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom nejprve se ve světle již shora citovaných ustanovení o doručování soudních zásilek (a nad jejich rámec

ve světle § 46 odst. 2 o. s. ř., který se tu aplikuje za použití § 42 odst. 5 s. ř. s., neboť výzva podle § 51 s. ř. s. nebyla stěžovatelce doručována do vlastních rukou) zaměřil na posouzení námitky nesprávného doručení výzvy k vyjádření souhlasu s rozhodnutím věci bez nařízení jednání podle § 51 s. ř. s., tj. nesplnění podmínek pro rozhodnutí věci bez jednání. Pokud by tato námitka byla shledána důvodnou, pak již jen toto konstatování musí vést ke zrušení napadeného rozhodnutí, neboť odnětí možnosti jednat před soudem by představovalo vadu řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí. Zde Nejvyšší správní soud poznamenává, že s. ř. s. odnětí možnosti jednat před soudem nepodřazuje pod důvod podávaný z § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. (zmatečnost řízení), a je tak nutno tuto námitku subsumovat pod § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (nepřezkoumatelnost rozhodnutí spočívající v jiné vadě řízení, mohla-li mít tato vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé).

Stěžovatelka na straně jedné v kasační stížnosti tvrdí, že od srpna 2002 se na adrese uvedené v žalobě „R. 41, P. 5“, kam jí byly v průběhu řízení před Městským soudem v Praze až do 12. 6. 2003 doručovány zásilky, nezdržovala, a k provedení důkazu nabízí čestné prohlášení osoby, u níž se údajně od srpna 2002 zdržuje, na straně druhé nenabízí soudu důkaz o tom, že by změnu adresy, na níž se nově zdržovala, žalovanému či soudu sdělila. Žalovaný eviduje stěžovatelčin pobyt na nově uváděné adrese až od 17. 7. 2003, tedy až poté, kdy si stěžovatelka skutečně nyní napadaný rozsudek převzala, a z obsahu soudního spisu pak nevyplývá, že by soud nově uváděnou adresu z jakéhokoli zdroje zjistil; nevyplývají z něj ostatně ani důvody a okolnosti doručování rozsudku stěžovatelce dne 12. 6. 2003 s uvedením údaje o adresátovi „D. t. 7, P. 1“. Nejvyšší správní soud tak má k dispozici stěžovatelčino tvrzení o změně adresy, na níž se údajně zdržovala, a to již od srpna 2002, písemné prohlášení osoby, u níž od srpna 2002 stěžovatelka bydlela, přiznání pochybení držitele poštovní licence při doručování, avšak toliko ve vztahu k doručování rozsudku, a nikoli výzvy podle § 51 s. ř. s., a potvrzení držitele poštovní licence o tom, že dle vůle stěžovatelky mělo být doručováno na adresu „Dlouhá 7, P. 1“, avšak i zde toliko v době doručování rozsudku, a nikoli výzvy podle § 51 s. ř. s. Kromě toho je v soudním spisu založena doručenka (jako součást nedoručené zásilky obsahující výzvu podle § 51 s. ř. s. ze dne 17. 2. 2003), z níž sice nevyplývá, že by se stěžovatelka v místě doručování nezdržovala, avšak která svými obsahovými náležitostmi nesplňuje podmínky podávané z § 50e o. s. ř. pro to, aby ji bylo možno považovat za veřejnou listinu (již proto, že doručenka neobsahuje jméno doručovatele podle § 50e odst. 1 písm. f/ o. s. ř.). Hodnotí-li tedy Nejvyšší správní soud všechny právě uvedené skutečnosti v jejich kontextu, aniž by z hlediska doručení výzvy podle § 51 s. ř. s. a jejích účinků pro posouzení možnosti rozhodnout věc Městským soudem v Praze bez nařízení jednání mohl za rozhodný považovat fakt, zda stěžovatelka žalovanému a soudu změnu místa, na kterém se zdržuje, sdělila a zda ohlásila ubytování mimo pobytové středisko orgánům cizinecké policie či nikoli, a pokud tak neučinila, jaká ustanovení zvláštních právních předpisů tímto postupem porušila, dospívá k závěru, že zaslal-li Městský soud v Praze výzvu k vyslovení souhlasu podle § 51 s. ř. s. ze dne 17. 2. 2003, č. j. 6 Az 42/2003 - 11, stěžovatelce na adresu „ubytovna R. 41, P. 5“, pak tato výzva byla stěžovatelce doručována na místo, na kterém se fakticky nezdržovala. Konstantní stěžovatelčino tvrzení o tom, že se od srpna 2002 v místě, kam jí byla výzva doručována, nezdržovala, čestné prohlášení osoby, u níž od tohoto období stěžovatelka bydlí, marný pokus samotného Nejvyššího správního soudu telefonicky či elektronickou poštou kontaktovat ubytovnu, jejíž činnost dle stěžovatelčina tvrzení nebyla od srpna 2002 obnovena, vyjádření živnostenského odboru Úřadu městské části P. 16 - R. k dotazu Nejvyššího správního soudu, podle něhož provozovna ubytovny v R. ulici je od povodní v roce 2002 nefunkční a je určena k demolici, a vyjádření držitele poštovní licence, v němž je potvrzena stěžovatelčina vůle nechat si od března 2003, tj. pro období bezprostředně navazující na to období, v němž byl

uskutečněn pokus o doručení výzvy podle § 51 s. ř. s., dosílat poštu na nově uváděnou adresu, potřebu dalšího dokazování místa stěžovatelčina skutečného pobytu, jež by bylo pro posouzení této právní věci účelným, nevyvolává. Nejvyšší správní soud přitom nutně zohledňuje míru, v jaké může nyní stěžovatelka svá tvrzení dále a konkrétněji doložit, jež v daném případě hranici splnění jejího důkazního břemene jistě významně determinuje. Přestože tedy nelze přičítat bezprostředně k tíži Městského soudu v Praze, že zásilku obsahující výzvu podle § 51 s. ř. s. stěžovatelce adresoval do místa, na kterém se stěžovatelka zdržovat měla, a ohledně něhož neměl v době doručování této zásilky jakýchkoli pochyb, že se tam také zdržuje, musí Nejvyšší správní soud uzavřít, že bylo-li Městským soudem v Praze ve věci rozhodnuto, aniž by stěžovatelce byla dána možnost jednat před soudem, nelze takový proces za situace, kdy nebyly splněny zákonem stanovené podmínky pro rozhodnutí věci bez nařízení jednání, shledávat spravedlivým. Účastníku nelze upřít právo na veřejné projednání jeho věci v jeho přítomnosti včetně možnosti vyjádřit se k věci, jak je mu garantováno článkem 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. K takovému závěru Nejvyšší správní soud dospívá s přihlédnutím k rozhodovací praxi Ústavního soudu, přičemž poukazuje například na jeho nález sp. zn. I. ÚS 57/94 ze dne 2. 2. 1995 nebo sp. zn. IV. ÚS 97/94 ze dne 20. 2. 1995, v nichž judikované názory lze v obecné rovině beze zbytku aplikovat i na právní věc projednávanou a rozhodovanou podle právního stavu účinného po 1. 1. 2003.

Rozhodnutí věci bez nařízení jednání za situace, kdy výzva k vyslovení souhlasu s takovým postupem podle § 51 s. ř. s. nebyla stěžovatelce řádně doručena, představuje vadu řízení, jež se dotýká samotné zákonnosti nyní napadaného rozsudku. Této námitce tedy Nejvyšší správní soud přisvědčuje, v této části shledává kasační stížnost důvodnou a tato skutečnost je sama o sobě důvodem pro zrušení rozsudku. Aniž by se tedy Nejvyšší správní soud zabýval ostatními stěžovatelčinými námitkami, rozsudek Městského soudu v Praze podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Za této procesní situace, kdy bylo o kasační stížnosti rozhodnuto bezprostředně po nezbytném doplnění dokazování provedeném po podání kasační stížnosti v režimu § 108 odst. 1 s. ř. s., se již Nejvyšší správní soud samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. ve svém novém rozhodnutí Městský soud v Praze.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. listopadu 2004

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu